

Вазовото и Яворовото желание недвусмислено показват обратна зависимост между познаваемост на света и познание за света - колкото по-лесно можеш да го сториш, толкова по-малко желаеш да го направиш. Коя тогава е по-тежката орис - на "подареното" или изстрадано (по)знание?....

След "Нощ" Яворовият лирически Аз отказва окончателно да си спомни "кой", "кога" и "защо" с "обич и омраза" е "проказал" дните му. Така се стига и до неговото признание: "Едва ли ... знам"- "не искай да узнаеш" и ти ("На сестра ми"). Опитът да разчетем причината за подобна трансформация при осмислянето на мотива "орис" в Яворовите творби ни изправя пред очевиден факт - за Яворовия лирически субект (в срв. с Вазовия) "виждането" на орисниците не е значим проблем. Затова в Яворовата поезия важно е *не кой произнася* прокобата, а *как я понася* човешката личност. До Яворов тя трябва да се справи със своето желание "в прегръдките си цялата Вселена" да "приграбчи" (Михайловски). При Яворов желанието е вече осъществено: лирическият Аз е "един и същ на битието с урагана". На всичко това съответства и разрастващото се страдание - от душевните терзания на индивида до метафизичните очертания на болката.

Метаморфозите на мотива при Яворов са симптоматични за промяната в прочита на орисията в българската литература изобщо. Оттук нататък фокусът ще бъде окончателно изместен - проклятието ще изричат не "зловещите" орисници, а самият Бог. Всичко това мотивира и "изчезването" на традиционните митични образи, носещи прокоба. "Опразненото" от тях място ще започне да се обсемира от редица библейски образи, чрез които се търси смисълът на проклятието и ориста (Христос, Ахасфер, Каин и т. н.)⁸. В поезията на Яворов образите на орисниците и Бог обаче не се противопоставят. Нещо повече - непоносимостта на прокобеното страдание сякаш ги вдвоява в съзнанието на лирическия Аз: орисници са го проклели, но и Бог го е забравил. Доколкото след Яворов все пак митичното продължава да се помни, то присъства в доста трансформиран вид - като вещаещ погроми или слава Глас, рязко контрастиращ на божие слово (напр. у Т. Траянов).